przewróconych drzew – tak wyglądają lasy gospodarcze. Przebiegamy przez nie szybko, **by wyjść na drogę asfaltową w pobliżu miejscowości**

która zgodnie z nazwą, była wsią lokacji królewskiej z XV wieku.

Przed wsią zielony szlak skręca do lasu. Nie idziemy nim cały czas, bo gdy on skręca w większą drogę leśną w prawo, my idziemy cały czas prosto aż do momentu, gdzie nasza dróżka kończy się na poprzecznej ścieżce wyglądającej na nasyp. Skręcamy nią w lewo, przechodzimy przez porastające ją zarośla, by minąć pozostałości ogrodzenia wokół konstrukcji, która wprowadza nas w ostatnią już dyscyplinę czyli strzelanie, w tym wypadku przez odniesienie do II wojny światowej. Jeśli za zasiekami skręcimy w prawo leśną wyjeżdżoną ścieżką, po paru minutach dotrzemy do ogromnego **poniemieckiego bunkra o nazwie**

1	2	3	1	4	5	6	7	8	8	5

Ma 380 metrów długości, bo miały się w nim mieścić

9	10	11	7	12	4	7

Świadczą o tym, biegnące z bunkra do lasu

8	10	13	14	15	10	3	5	16	10	17	5

Kiedy obejrzycie bunkier, kilkadziesiąt metrów za szlabanem skręcamy w lewo w żwirową leśną ścieżkę i idziemy nią długi czas prosto, mijając drogę asfaltową. Gdy dojdziemy do skrzyżowania z zielonym szlakiem (na którym byliśmy już, idąc w tamtą stronę), wchodzimy znów na niego i kierujemy się do wyjścia z lasu. Tu idziemy prosto między domami i ulicą Ogrodową docieramy do rzeki

4	1	18

Deptakiem wzdłuż niej wracamy do centrum Spały. Jeśli daliście radę przejść pięciobój i rozwiązać wszystkie zagadki, to twardzi z was zawodnicy!

dodaj #okonaLodzkie
i zamieść na FB!

.....

.....

.....

.....

.....

Wydawca:
Departament Promocji i Współpracy Zagranicznej
Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego

Opracowanie tras:
Monika Stasiak, Centrum Inicjatyw na Rzecz Rozwoju Regio

Projekt:
BLACK MONKEY DESIGN Przemysław Ludwiczak

Partner projektu:
Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Łódzkiego

Projekt „Przyroda województwa łódzkiego widziana oczyma jego mieszkańców, czyli innowacyjne narzędzie edukacji ekologicznej mieszkańców Województwa Łódzkiego poprzez ich zaangażowanie w promocję walorów przyrodniczych regionu" dofinansowany jest z środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi.

ZESPÓŁ PARKÓW KRAJOBRAZOWYCH WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

WOJEWÓDZKI FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ W ŁODZI

promuje łódzkie

przyrodnicza fotogra województwa łódzkiego

Spalski PK

spała

przyroda łódzkie

promuje łódzkie

Witajcie w Spale - stolicy polskich sportowców. Nazywam się Ofelia Nowakowska i trenuję tutaj pięciobój nowoczesny, a przy okazji poznaję okolicę. Dziś zabiorę was na wycieczkę, w trakcie której popracujecie nad kondycją, a przy okazji dowiecie się trochę o sporcie i o tym miejscu. Do każdego z elementów pięcioboju jest inny rodzaj zagadki.

Na początek szermierka, wymagająca zwinności, celności i uważności. Właśnie te cechy będą wam potrzebne w trakcie spaceru przez Rezerwat Spała. Zaczynamy w pobliżu od kapliczki świętego Jana Nepomucena, **ufundowanej przez**

_ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _

w _ _ _ _ roku

co czyni ją najstarszym spalskim obiektem murowanym. Ścieżka przy kapliczce prowadzi nas w głąb lasu. Rezerwat chroni **pozostałości naturalnego lasu z Puszczy**

_ _ _ _ _ _ _ _ _

Oznaki tej ochrony dostrzeżecie niebawem, bowiem na ścieżce i dookoła niej co krok natykamy się na zwalone drzewa, których nikt tutaj nie przerabia na deski. Kiedy na naszej drodze, za drugą tablicą dydaktyczną znajdziecie zwalony ogromny dąb, przyjrzyjcie się mu i zobaczcie, jak wiele życia rozwija się na tym pozornie martwym drzewie. Sfotografujcie przynajmniej trzy rodzaje istot, które je zamieszkują.

Zwróćcie też uwagę, jak zróżnicowany jest ten las w porównaniu w większością lasów gospodarczych, w których dominuje monokultura sosnowa. Tutaj znajdziecie graby, klony, dęby, olchy, **a także całkiem sporo rodzącej pyszne orzechy**

_ _ _ _ _ _ _ _ _

Skoro o orzechach mowa, to przyjrzyjcie się uważnie schematowi na tablicy nr 3. Jak nazywa się lubiący żołędzie chrząszcz, **budzący skojarzenia z najcięższym ssakiem lądowym?**

_ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _
_ _ _ _ _ _

Gdy miniemy rów, niedaleko za nim spotykamy czwartą tablicę dydaktyczną, a chwilę dalej – rzekę. A skoro rzeka, to słusznie kojarzycie ją z kolejną dyscypliną czyli pływaniem. Jeśli nie jesteście przygotowani na pływanie, podejdźcie do brzegu, **by móc obejrzeć z bliska**

Ł A Z S R K Ę T

wodną – roślinę, która zgodnie z nazwą ma kształt podobny do grotów (aby poznać nazwę, przestawcie litery anagramu).

Wydawałoby się, że drzewa podobnie jak sportowcy głównie rywalizują. Czasem współpraca jest ważniejsza. Z miejsca, w którym ścieżka skręca, by iść równolegle do rzeki, rozejrzyjcie się po lewej stronie ścieżki, by dostrzec sosnę i brzozę wyrastające z jednego miejsca, doskonale sobie radzące w zespole i sfotografujcie je. Do albumu ze zdjęciami dołączcie też widoczne niebawem po lewej miejsce żerowania bobrów.

Z piątej tablicy edukacyjnej dowiecie się sporo ciekawego o rzece. Tak jak każdy organizm, ma ona swą „budowę". Na przykład na łożysko rzeki, **oprócz koryta składa się**

A A S E R T E A W Z O W A L

W czasie spaceru wzdłuż rzeki na wysokiej skarpie, z dala od śródleśnych strumieni, pojawia się coraz więcej sosen. Na szczególną uwagę zasługuje jedna. Gdy dojdziecie do siódmej tablicy (i zarazem granicy rezerwatu), nie skręcajcie, ale idźcie prosto kilkaset metrów, by natknąć się na słynną sosnę na szczudłach, która wygląda, jakby za chwilę ruszyć z miejsca. Sfotografujcie ją. To dowód na siłę wody i zdolności przystosowania drzewa, które w wyniku erozji brzegu rzecznego wykształciło fantastyczny system korzeni palowych.

Wracamy do siódmej tablicy edukacyjnej, by skręcić w prawo i przeciąć większą ścieżkę leśną prosto. Do kolejnej dyscypliny – jeździectwa zbliży nas to, co zobaczymy czyli grota świętego Huberta. Nawiązuje ona do czasu, kiedy Lasy Spalskie były terenem carskich polowań. Co ciekawe, patron tego miejsca i myśliwych, święty Hubert znany jest z tego, że… zrezygnował z myślistwa na rzecz życia duchowego. **Stało się to, gdy jadąc konno, na jednym z polowań, dostrzegł:**

A) Kozła **B)** Jelenia **C)** Baranka

z krzyżem między rogami. Podpowiedź znajdziecie przy grocie.

Kiedy już odpowiecie na pytanie, wróćcie do większej leśnej ścieżki, skierujcie się nią w prawo do szosy i skręćcie w lewo. Po chwili spaceru trafiacie na bramę Centralnego Ośrodka Sportu. Wejdźcie na teren ośrodka, by przyjrzeć się mekce polskich sportowców. Wkrótce waszym oczom ukaże się stadion, który wprowadza nas w kolejny element pięcioboju, czyli bieg (i całą lekkoatletykę).

Zanim jednak puścimy się biegiem dalej, zagadka na rozgrzewkę. Imię jakiej lekkoatletki nosi rzeczony stadion i **kim była ona z zawodu?**

_ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _

Za stadionem skręcamy w lewo, by wyjść poza teren ośrodka, za bramą w prawo i na końcu alejki przed parkiem linowym w lewo. Teraz poruszamy się cały czas wzdłuż zielonego szlaku, przez chwilę **po granicy rezerwatu**

_ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _

Rezerwat zostaje jednak z boku, a my wchodzimy w głąb lasu. Od razu widać, że ingerencja człowieka jest tu znacznie większa niż w rezerwacie. Grodzone uprawy takich samych drzewek i niewielka ilość zostawionych